

Hallucinos efter infusion av kortikosteroider i hög dos

Välkänd biverkning ovanligt väl rapporterad

En fyllig och analyserande beskrivning av självupplevd hallucinos efter högdosbehandling med kortikosteroider presenteras nedan. Först tecknar Håkan Askmark en bakgrund.

Det är välkänt att kortikosteroider i hög dos kan ge hallucinos och andra psykotiska symtom [1]. Det torde dock vara ovanligt att patienten omedelbart och på ett systematiskt analyserande sätt skriver ner sina upplevelser, och jag tror därför att nedanstående beskrivning kan vara av intresse för Läkartidningens läsare.

Det rör sig om en 87-årig man med myasthenia gravis där behandling med kortikosteroider i form av intravenös infusion med metylprednisolon påbörjades. Eftersom patienter med myasthe-

nia gravis ofta får en övergående försämring av sin myasteni i samband med behandlingsstart med kortikosteroider hade patienten lagts in på vår vårdavdelning. Vi brukar vid behandlingsstart ge metylprednisolon 30 mg/kg och dag under två följande dagar, men i detta fall gav vi på grund av patientens ålder av försiktighets skull en något lägre dos (20 mg/kg och dag under två dagar). Han fick därefter övergå till peroral behandling med prednisolon 25 mg/dag. Hallucinationerna hade försvunnit när patienten skrevs ut efter en vecka och har inte återkommit när detta skrivs en månad senare. Patientens bakgrund är naturligtvis inte utan betydelse för ramarerna för upplevelsena. Han är teologie och filosofie doktor, professor emeritus i religionshistoria vid Uppsala universitet, handskriftsläsare och har som ikonograf och folklorist sysslat med senan-

tikens och medeltidens symboliska bildvärld. Han har i sin forskning ägnat åtskillig tid åt mystiken, alltsedan installationsföreläsningen om »Religiösa upplevelser i skönlitteraturen» [2] till artikeln »Nathan Söderblom om 'Rus och religion'» [3]. Patienten är också gammal orienterare och skidåkare.

Håkan Askmark

överläkare, neurologiska kliniken, Akademiska sjukhuset, Uppsala

Referenser

1. Hall RCW, Popkin MK, Stickney SL, Gardner ER. Presentation of the steroid psychosis. *J Nerv Ment Dis* 1979; 167: 229-36.
2. Edsman CM. Religiösa upplevelser i skönlitteraturen. I: *Mystiker i Vällingby*. Stockholm: Sveriges Radios förlag, 1968.
3. Edsman CM. Nathan Söderblom om »Rus och religion». I: Rydving H, red. *Rus & rit. Om droger och religioner*. Örebro: Libris, 1996.

Kortison – ett Mene tekel?

Den gammeltestamentliga Danielsboken berättar om den babyloniske konungen Belsassars gästbud och den gåtfulla, varnande inskriften på väggen. Mene tekel har sedan blivit ett bevingat ord som uttryck för ettemento. Eftersom också jag, i egenskap av patient under en självvald kortisonbehandling, bokstavligen har upplevt en inskrift på väggen, passar rubriken i dubbel bemärkelse. Den riktar uppmärksamheten mot att kortisonet utom sin fysiologiska verkan även fungerar som en hallucinatorisk drog, som medför både märkvärdiga och kusliga synupplevelser.

Inskriften på väggen

Dagen efter en 500 milliliters första

Författare

CARL-MARTIN EDSMAN

teol dr, fil dr, professor emeritus i religionshistoria, Uppsala.

droppbehandling, som ägde rum den 31 augusti 1998 på neurologen vid Akademiska sjukhuset i Uppsala, såg jag vid fullt dagsljus ett otal knappt läsbara blåkopior uppe i taket och på väggarna i mitt rum. De såg ut som vackert handskrivna journalutdrag, ordnade i kolumner och sammanhängande i två eller tre rader. De linjer som avgränsade de olika spalterna sammanföll inte, varför det hela tedde sig som ett hopklipp av en rad olika remsor. Jag tyckte mig kunna urskilja mitt eget namn här och var men alltid vanställt i något led. Jag tänkte inte så mycket på fenomenet utan uppfattade det som ett slags optisk, mångdubblad villa förorsakad av ett parallellt löpande rektangulärt lysrör uppe i taket. Förnyad reflexion satte in efter upplevelsen av djur- och odjurshuvudmetamorfoserna.

De nattliga synerna

Ungefär två timmar efter den andra kortisonkuren (500 milliliter), som på-

gick mellan kl 17 och 22 den 1 september, hade jag en märklig, närmast kuslig upplevelse, som jag omedelbart rapporterade till nattsköterskan. Jag låg på en bädd med en lågt hängande, böljande sänghimmel av tunt tyg. (Rummet var mörkt, det enda ljusflödet kom genom springan under ingångsdörren, möjligen något genom de fördragna fönstergardinerna, som vette mot nathimlen. Det jag såg framträdde vare sig ögonen var öppna eller slutna.) Vid sidorna av sängen hängde tunga, litet luddiga draperier med lodräta, breda vita och grå ränder. Färgtonen på sänghimlen var också till en början gråvit men övergick så småningom till ett högst färgskimrande, fantastiskt skådespel med symmetriskt utströdda, gnistrande små stjärnlika diamanter. Mot en lövskogs- eller djungelliknande bakgrund avtecknade sig, liksom i medaljonger, huvuden på ett otal djur, fabeldjur eller monster, som oerhört snabbt skiftade utseende från helt naturliga till